

ADVOKATFORENINGEN

Notat

Til	Justis- og beredskapsdepartementet
Fra	Advokatforeningen
Saksbehandler	Martin Kaasgaard Nielsen
Dato	
Dok. nr.	
Emne	Advokatforeningens forslag til endring i rettshjelpsats og stykkpriser

Vedlegg til Advokatforeningens forslag til endringer i rettshjelpsats og stykkpriser fra 1. januar 2022

Dette vedlegget gir en videre redegjørelse for deler av det statistiske grunnlaget til notatet «Advokatforeningens forslag til endringer i rettshjelpsats og stykkpriser fra 1. januar 2022» oversendt departementet torsdag 5. november 2020.

Innhold

1	BÆREKRAFTIG RETTSHJELPSATS.....	3
1.1	KOSTNADSANDELER.....	3
1.2	KOSTNADSREGULERINGER.....	4
1.3	FRAMSKRIVINGER.....	4
2	DRIFTSKOSTNADER PER TIME	5

1 BÆREKRAFTIG RETTSHJELPSATS

For å ha noe å måle rettshjelpsatsen opp mot, har vi valgt å ta utgangspunkt i en såkalt «bærekraftig rettshjelpsats». Tanken er at vi heller enn å komme opp med et nytt mål hvert år, vil ha et langsiktig mål for rettshjelpsatsen. Et langsiktig mål som i utgangspunktet kun beveger seg med de kostnadsendringene advokatbransjen står ovenfor. Vi har tatt utgangspunkt i samme basisår som i fjorårets innspill. Bærekraftig sats er altså satt til 1450 kroner i 2019. Som omtalt i notatet, er dette et nøkternt mål, som ligger lavere enn alle relevante markedspriser, og lavere enn det offentlige betaler for advokatbistand i andre sammenhenger.

For å se hvordan reguleringen av rettshjelpsatsen forholder seg til endringer i bærekraftig sats har vi valgt å justere bærekraftig sats framover og bakover i tid fra 2019. Dette er gjort basert på relevante prisindekser og prognoser fra SSB, samt beregninger av hvor stor andel av inntekten fra en gjennomsnittlig time godtgjort etter rettshjelpsatsen som går med til å dekke ulike kostnader.

1.1 Kostnadsandeler

Kostnadene forbundet med en time advokatbistand godtgjort etter rettshjelpsatsen er delt opp i to hovedkategorier; lønnskompenten og driftskostnadskomponenten. Videre er driftskostnadskomponenten delt opp i leiekostnader, IKT-kostnader og andre driftskostnader. Kostnadskomponentene er estimert med utgangspunkt i Advokatforeningens Bransjeundersøkelse 2019.

Driftskostnadskomponenten er definert som alle driftskostnader unntatt lønnskostnader, som andel av inntekter. Lønnskompenten er definert som alt overskytende, altså

$$\text{Lønnskompenten} = 1 - \text{Driftskostnadskomponent}$$

Slik blir både overskudd og lønnskostnader inkludert i lønnskompenten.

Totale driftskostnader, lønnskostnader, og salgsinntekter er innhentet fra Brønnøysundregistrene for alle landets advokatvirksomheter. Driftskostnader som andel av inntektene fra en gjennomsnittstid i en virksomhet er deretter funnet etter følgende formel:

$$\text{driftskostnadsandel} = \frac{\text{totale driftskostnader} - \text{totale lønnskostnader}}{\text{totale salgsinntekter}}$$

Deretter er gjennomsnittlig inntekt fra en advokattid i virksomheten beregnet basert på svarene i Bransjeundersøkelsen. Det er tatt et snitt av oppgitte timepriser til ulike kundegrupper, vektet med oppgitt andel av totalomsetningen hver kundegruppe utgjør. Driftskostnader per tid er deretter funnet ved å multiplisere driftskostnader som andel av inntekter med denne gjennomsnittlige timesprisen. Driftskostnadskomponenten er videre driftskostnader per tid dividert med rettshjelpsatsen. Hele formelen for driftskostnadskomponenten er dermed:

$$\text{Driftskostnadskomponent} = \frac{\text{driftskostnadsandel} * \text{gjennomsnittlig timepris}}{\text{rettshjelpsats}}$$

Driftskostnadskomponenten for en gjennomsnittlig tid på rettshjelpsats er deretter funnet ved å ta et snitt av hver enkelt virksomhets driftskostnadskomponent, vektet med virksomhetens totale omsetning på rettshjelpsats.

Videre er driftskostnadskomponenten delt opp i henholdsvis kontorleie, IKT og andre driftskostnader. Denne oppdelingen er basert på virksomhetenes svar på hvor stor andel disse utgiftene utgjør av deres driftskostnader utenom lønn.

Ved hjelp av overnevnte metode kommer vi fram til følgende for en gjennomsnittlig time på rettshjelpsatsen:

Lønnskompoment	68,4 %
Driftskostnadskomponent	31,6 %
IKT-kostnader	13,0 %
Leiekostnader	4,4 %
Andre kostnader	14,2 %

1.2 Kostnadsreguleringer

Historiske bevegelser i den bærekraftige rettshjelpsatsen er beregnet basert på endringer i kostnadene advokatvirksomhetene står ovenfor.

Lønnskompomenten har vi valgt å justere med arbeidskraftkostnadsindeksen for «Fagleg, vitenskapleg og teknisk tenesteyting»¹, som er den næringen juridisk tjenesteyting, og dermed advokatbransjen, hører inn under. Indeksen innbefatter en del andre bransjer også, men den beveger seg omtrent i takt med gjennomsnittlig årslønn i Norge, så det er ingen grunn til å tro at den overvurderer kostnadsendringene forbundet med å lønne en advokat, heller tvert imot.

Leiekostnader har vi valgt å justere med SSBs konsumprisindeks for husleie². Dette fordi prisindeksen for kontorleie³ ikke strekker seg lengre tilbake enn 2011. For årene etter 2011 har derimot prisindeksen for kontorleie steger marginalt raskere enn husleieindeksen, det er derfor grunn ingen grunn til å tro at vi overvurderer kostnadsendringene forbundet med kontorleie når vi tar utgangspunkt i husleieindeksen, heller tvert imot.

IKT-kostnader har vi valgt å justere med SSBs prisindeks for IT-tjenester.⁴ Øvrige driftskostnader med konsumprisindeksen.⁵

1.3 Framskrivinger

De fleste kostnadsindeksene publiseres etterskuddsvis og uten prognoser, kostnadene er derfor framskrevet med SSBs prognoser for makroøkonomiske hovedstørrelser.⁶ Lønnskompomenten er framskrevet med prognosene for årslønnsvekst, driftskostnadskomponenten med prognosene for konsumprisindeksen.

¹ SSB tabell 07251

² SSB tabell 03014

³ SSB tabell 11574

⁴ SSB tabell 09936

⁵ SSB tabell 12880

⁶ SSB tabell 12880

2 DRIFTSKOSTNADER PER TIME

Driftskostnader per time, vist i figur 10 i oversendte notat, er estimert ved hjelp av samme metode som beskrevet under punkt 1.1. Mer presist er driftskostnader per time definert som:

$$\text{driftskostnader per time} = \text{driftskostnadsandel} * \text{gjennomsnittlig timepris}$$

Dette innebærer at estimatet ikke er avhengig av forutsetninger på antall fakturerte timer i løpet av et år. En alternativ metode er å ta totale driftskostnader utenom lønn for virksomheter med bare én advokat, og dele på gjennomsnittlig antall fakturerbare timer i løpet av et år. Denne metoden gir et mindre (men fortsatt betydelig) utslag i driftskostnader per time etter hvor stor andel saker på rettshjelpsatsen en virksomhet har. Grunnen til denne forskjellen er sannsynligvis at advokater som jobber på rettshjelpsatsen enten har en høyere faktureringsgrad, jobber flere timer i løpet av et år, eller begge deler. Tidligere bransjeanalyser har vist at advokater som tar saker på rettshjelpsatsen har en noe høyere faktureringsgrad enn andre advokater, men dette kan ikke forklare hele forskjellen. Vi har dessverre ikke statistikk over antall timer jobbet i løpet av et år. Mistanken om at de også jobber flere timer i året må derfor undersøkes nærmere på et senere tidspunkt. Dette vil derimot ikke påvirke estimatet på driftskostnader per time, da det som sagt er uavhengig av forutsetninger på antall timer jobbet og/eller fakturert.

Trendlinjen i figur 10 av oversendte notat er basert på modell 1 i følgende regresjonstabell:

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
<i>Andel rettshjelpsats</i>	-207*** (54,0)	-215*** (54,3)	-216*** (53,5)	-222*** (53,8)
<i>Andel straffesaker</i>		0,46 (0,41)		0,41 (0,41)
<i>ANS</i>			-111 (99,0)	-101 (99,4)
<i>DA</i>			-71,4 (139)	-58,2 (139)
<i>Enkelperson</i>			51,0 (27,6)	51,8 (27,6)
R ²	0,13	0,12	0,18	0,18
Antall observasjoner	103	103	103	103

*/**/** signifikant på nivå 0,05/0,01/0,001

Her er avhengig variabel definert til driftskostnader per time, målt i kroner. *Andel rettshjelpsats* er en indikator mellom 0 og 1 som angir andelen av virksomhetens saker som går på rettshjelpsats. *Andel straffesaker* er en indikator mellom 0 og 1 som angir andelen av virksomhetens saker som går er straffesaker. *ANS* er en indikator som tar verdien én dersom virksomheten er et ansvarlig selskap. *DA* er en indikator som tar verdien én dersom virksomheten er et ansvarlig selskap med delt ansvar. *Enkelperson* er en indikator som tar verdien én dersom selskapet er et enkeltpersonsforetak. Vanlige AS er utelatt og inngår således i konstanten.